

УДК: 349.41

Кошарний М.А. магістр спеціальності 081 Право, група 081м-24-1**Потіп М.М., д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ З УРАХУВАННЯМ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

В нашій державі землі сільськогосподарського призначення займають найбільшу частку земельного фонду, що становить близько 42 млн. це 70 відсотків загального земельного фонду [4, с. 387]. З чого вже можна зробити висновок, що України є аграрною державою. Через це правове регулювання земель сільськогосподарського призначення є особливим і відрізняється від правового регулювання інших земель. Окрім цього свої корективи внесло і запровадження військового стану в нашій державі.

Основний закон держави, Конституції України, яка відповідно до ст.14 говорить, що земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. І це вже вказує зокрема на особливість регулювання даної категорії земель[3].

На підтвердження ст.14 Конституції Земельний кодекс України, а саме ч.1 ст.23 встановлює пріоритетність земель сільськогосподарського призначення відповідно до якої: землі, придатні для потреб сільського господарства (крім самозалісених земель), повинні надаватися насамперед для таких цілей:

- 1) ведення сільського господарства;
- 2) ведення лісового господарства;
- 3) створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду[2].

Але потрібно також враховувати умови воєнного стану, в якому перебуває наша держава, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» від 24.03.2022 р. визначено особливості регулювання земельних відносин на час дії воєнного стану, серед яких, зокрема:

- земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності можуть надаватися у користування лише для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

- земельні торги щодо прав оренди, емфітевзису, суперфіцію щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності не проводяться. При цьому земельні торги щодо набуття права оренди, емфітевзису, суперфіцію щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності, які оголошені і не завершені до набрання чинності цим підпунктом, вважаються скасованими;

- тощо[4].

Разом з тим із особливих сторін правового регулювання земель сільськогосподарського є коло суб'єктів суспільних відносини, щодо права власності на такі землі. Суб'єктами, таких відносин, за ч.1 ст.130 Земельного кодексу, можуть бути: громадяни України, юридичні особи України, створені і зареєстровані за законодавством України, учасниками (акціонерами, членами) яких є лише громадяни України та/або держава, та/або територіальні громади, територіальні громади, держава. Але разом з цим відповідно до цієї ж статті, вказується, що іноземцям, особам без громадянства та юридичним особам заборонено набувати частки у статутному (складеному) капіталі, акції, паї, членство у юридичних особах (крім як у статутному

(складеному) капіталі банків), які є власниками земель сільськогосподарського призначення[2].

Доречно також згадати про раціональність в правовому регулюванні сільськогосподарських земель. Важливість цього підкреслюється тим що «публічно-правове значення земель сільськогосподарського призначення, їх незамінна роль для забезпечення продовольчої безпеки всієї країни роблять принцип раціонального використання цих земель всеосяжною вимогою для всіх суб'єктів земельних відносин»[5, с.392]. Принцип раціональності в Земельному Кодексі закріплений у ст.5, яка встановлює, що земельне законодавство базується, зокрема на принципі забезпечення раціонального використання та охорони земель[2].

Враховуючи вище зазначене, у висновку можна говорити, що землі сільськогосподарського призначення мають особливий статус серед інших земель і правове регулювання вони мають теж особливе. Доказом цього є:

- обмежена суб'єктність стосовно відносин права власності на такі землі;
- вплив військового стану на земельні відносини;
- принципи раціональності використання сільськогосподарських земель;
- особливе положення земель, зокрема і сільськогосподарського призначення згідно з Конституцією України.

Все це вказує на економічну і продовольчу важливість даної категорії земель.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/conv#Text>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>
4. Земельне право: підручник. 3-тє вид., доп. і перероб. / За ред. Шульги М. В. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.